

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten)

Afstotingsprocessen en maligne nieuwvorm

Het feuilleton van collega M. N. VAN DER HEIJDE (1972) heb ik met belangstelling gelezen. Vooral werd ik getroffen door de zin: „In Denver werd de indruk verkregen dat in de meeste gevallen versterkte tumorgroei ontstond als gevolg van de toegepaste immunosuppressie”.

Het is uiteraard zeer riskant om als cardioloog over deze problematiek mee te praten. De publiciteit over harttransplantaties heeft echter ook de cardiologie niet onberoerd gelaten. Al sedert enkele jaren dringt zich de gedachte aan mij op dat orgaantransplantaties mogelijk zouden zijn bij patiënten die aan een maligne aandoening lijden. Met andere woorden, er zou verband kunnen bestaan tussen maligniteit en (het ontbreken van) autochtone immunosuppressie. Deze hypothese lijkt aan waarschijnlijkheid te winnen door de hierbovengenoemde observatie in Denver dat tumorgroei wordt versterkt door immunosuppressie.

Het ziet er mijns inziens naar uit dat de zo zeer begeerde oplossing van het carcinoomvraagstuk (in de ruimste zin van het woord) de oplossing van het transplantatievraagstuk inhoudt. Wellicht dat deze gedachte allang gemeengoed is geworden van immunologen en cancerologen. Toch zou ik bij deze de suggestie willen lanceren, experimenteel orgaantransplantaties te verrichten bij (proef)dieren die aan een maligne proces lijden. Dit zou mogelijkzwaars de eerder genoemde hypothese kunnen versterken of verzwakken en misschien zelfs nieuw licht kunnen werpen op de nog zo duistere problematiek van (ongewilde) afstotingsprocessen en (eveneens ongewilde) maligne nieuwvormingen.

Literatuur: VAN DER HEIJDE, M. N. (1972) *Ned. T. Geneesk.* 116, 356.

Utrecht, maart 1972

F. L. MEIJLER

Het marihuana-probleem

Het schrijven van collega Vos (1972) heb ik met genoegen gelezen. Naar aanleiding van dit stuk wil ik graag enkele opmerkingen maken.

Dat persoonlijke en omgevingsfactoren een rol kunnen spelen bij het uiteindelijk effect van het gebruik van marihuana, ben ik met collega Vos geheel eens. Op de betekenis hiervan heb ik in ander verband zelf herhaaldelijk de aandacht gevestigd. Ik moge hiervoor verwijzen naar mijn opstellen over „De desillusie der psychopharmaca” (1964) en over „Pharmacotherapie en psychotherapie LSD als adjuvans bij de psychotherapie?” (1968a).

In een klinische les kunnen nu eenmaal niet alle facetten van het probleem dat aan de orde wordt gesteld, worden behandeld. Dat het uiteindelijk effect van het gebruik van cannabis meer afhankelijk kan zijn van andere factoren dan van de cannabis zelf, ook daarmee kan ik het eens zijn. Tenslotte ondervindt maar 2 à 3 procent, volgens anderen 2 à 5 procent de nadelige gevolgen van hun cannabisgebruik. Uitvoerig heb ik dit probleem behandeld in een opstel „On the individual differences in the biochemical handling of psychotropic drugs” (1968b). Ik moge ook naar dit opstel verwijzen.

Wat collega Vos over de „Schrittmacherfunktion” van de

cannabis opmerkt, ook daarmee kan ik het wel eens zijn. Ik heb alleen het feit van de Schrittmacherfunktion geconstateerd, zoals ook nog zeer recentelijk door MEYER (1972) is gedaan. Aan een verklaring van dit feit heb ik me niet gewaagd. Collega Vos is in dit opzicht wat vrijmoediger dan ik en spreekt van de aanwezigheid van „voldoende Be-reitschaft” tot het „gevoelig worden voor het volgende middel”. Collega Vos zal het met me eens zijn, dat daarmee nog niet veel is gezegd. Als ikzelf dit onderwerp op college behandel, verwijs ik meestal naar de proeven van Olds en Milner, waardoor naar mijn mening het probleem van de verslaving wel niet wordt verklaard — hoe zou het ook! — maar het wordt er wel meer aanvaardbaar door.

Collega Vos meent dat „verbod en bestrijding weinig kansen op succes bieden” indien niet ook de andere factoren tegelijkertijd worden beïnvloed. De ervaring leert dat collega Vos hier ongelijk heeft. In een korte beschouwing (1971) over „Drugs als zelf-transcenderende middelen” heb ik erop gewezen hoe in Marokko het aantal patiënten, dat in de kliniek te Rabat werd opgenomen na het verbod van marihuana-gebruik, in korte tijd van 30 procent tot 20 procent daalde. BEJEROT en INGHE GUNNAR (1970) in Stockholm hebben erop gewezen, hoe het amfetamine-gebruik dat in Japan in de jaren vijftig de volksgezondheid ernstig bedreigde nadat de regering strenge maatregelen had genomen, met name tegen de handelaren, in dat land nagenoeg is verdwenen.

In dat zelfde opstel heb ik er ook al op gewezen, dat „de diepere oorzaak van de greep naar drugs” daarmee niet uit de wereld is geholpen.

Maar daarmee zijn we gekomen aan een problematiek, die meer aandacht en ruimte vraagt dan in een klinische les mogelijk is.

Literatuur: BEJEROT, NILS (1970) *Addiction and Society*. Thomas, Springfield, Illinois. — BOOIJ, JOH. (1964) De desillusie der psychopharmaca. *Ned. T. Geneesk.* 108, 1629; (1968a) Farmacotherapie en psychotherapie LSD als adjuvans bij de psychotherapie? *Ned. T. Geneesk.* 112, 2; (1968b) On the individual differences in the biochemical handling of psychotropic drugs. *Proceedings of the VI International Congress of the C.I.N.P.*, bl. 331. (Amsterdam, International Congress Series, No. 180.) *Excerpta Medica*, Amsterdam; (1971) Drugs als zelf-transcenderende middelen. *Med. Cont. (Amst.)* 21, 595; (1971) *Ned. T. Geneesk.* 115, 2039. — MEYER (1972) In: *Biochemical and pharmacological aspects of dependence and reports on marihuana research*. — Vos, H. P. J. (1972) *Ned. T. Geneesk.* 116, 534.

De assistenten van de psychiatrische kliniek van de Universiteit van Amsterdam ben ik zeer erkentelijk voor de ernst waarmee ze kennis hebben genomen van mijn klinische les over „Het marihuana-probleem”.

Enkele vragen die bij hen zijn gerezen, en die in bovengenoemde ingezonden brief aan de orde zijn gesteld, wil ik gaarne trachten te beantwoorden.

Deze collegae hebben twee uitspraken van mij naast elkaar geplaatst, en menen dat deze met elkaar in tegenspraak zijn.

Op bladzijde 2042 heb ik het onderzoek van Prof. BURKHUIZEN, die het „druggebruik” onder middelbare scholieren bestudeerde, ter sprake gebracht. Uit deze studie blijkt dat druggebruikers de eindstreep gewoonlijk niet halen omdat zij voortijdig de school hebben verlaten. Ik heb daarbij in het